

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. I. An detur aliqua materia prima?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

solutè distinctam, ita ut in generatione verè producatùr aliqua substantia nova incompleta, quæ cum materia faciat unum totum substantiale completum. Alii verò Recentiores Democriti & Epicuri sententiam ex parte amplectentes, quamvis admittant in homine hujusmodi formam, nempe animam rationalem à materia realiter absolutè distinctam; in aliis tamen præsertim non viventibus, aliam non admittunt, nisi formam modalem, explicantque mutationes rerum modo mechanico, & uti dicunt facili: sic quemadmodum ex ferro fiunt claves, gladii, horologia &c. per solam partium dispositionem, combinationem, figuram, &c. ita ex eadem materia variè combinata & disposita putant fieri posse lapides, lignum, metalla, & reliqua, quæ in hoc mundo videmus. Si enim ex 24. litteris variè combinatis & dispositis tot possunt fieri vocabula diversa, quot in omnibus omnium linguarum libris inveniuntur, cur ex variis materiæ particulis diverso modo combinatis ac dispositis, non possint fieri ea corpora, quæ in hoc mundo conspiciuntur? Ita profectò, ajunt, sine productione novæ entitatis absolutæ per solum motum & combinationem fit ex tritico farina, ex farina & aqua panis, ex pane cibus & chylus, ex chylo sanguis & animalis nutrimentum. Deinde si ars solo motu & partium commixtione atque combinatione tot mirabilia efficit opera, qualia in horologiis, organis, picturis, statuis ambulantiis & loquentibus, &c. cernimus, quanto magis natura poterit talia eodem modo efficere? Jam singula perpendamus.

S. I.

An detur aliqua materia prima?

Dicendum omnino est, dari aliquam materiam primam, seu subjectum ex quo corpora naturalia fiunt. Ita ferè omnes tam Recentiores quàm Antiqui, qui licet non conveniant in eo, quid sit hæc materia, aliquam tamen admittunt unanimiter, nec adversatur nisi unum aut alterum ingenium heteroclitum, præsertim Gomeſius, qui corpora totaliter semper destrui, & eorum loco alia nova produci voluit.

Probatur igitur 1. communi S.S. Patrum, ut videre est apud S. Aug. lib. 12. Confess. Theologorum ac Philosophorum consensu, qui ex Arist. lib. 1. Phys. arguendum esse docent ex notis ad ignota: videmus autem quod in omnibus artificialibus, quæ dicuntur simpliciter fieri, quocunque modo fiant, detur aliquod subjectum commune & permanens; nemo enim statuam aut aliud efformat sine præexistente materia: inde colligitur, idem fieri in naturalibus: quemadmodum enim ars non facit, sed factam à natura supponit materiam, circa quam occupetur laborando; sic & natura creata non producit, sed productam à Deo præsupponit materiam, quæ variis ejus molitionibus formanda subjaceat.

Prob. 2. Judicium omnibus à natura inditum non fallit, cum DEUS & natura non inclinent hominem ad falsum; omnibus autem est à natura inditum, quod cum ex homine fit cadaver, ex ovo pullus, ex semine planta; non minus remaneat, in cadavere quidem materia hominis, in pullo materia ovi, in planta materia seminis, quàm remaneant pigmenta in imagine, aut marmor post factam aut destructam statuam. Inde est, quod omnes orbis Nationes cadavera demortuorum parentum, & aliarum Personarum illustrium semper

per habuerint in honore, tanquam portionem aliquam illorum superstitem, ut testantur Mausolæa illis erecta: quin & S. Mater Ecclesia Divorum reliquias cultu quàm religiosissimo deveneratur, nil prorsus dubitans, quin habitarent olim in sacris ejusmodi lipsanis animæ Beatorum.

Prob. 3. quia dari debet discrimen inter generationem & creationem, cùm hæc competat Deo, illa etiam creaturis: unicum autem discrimen hætenus assignatum est, quòd generatio præsupponat materiam seu subiectum, è quo forma educatur & fiat; creatio verò non præsupponat tale subiectum, sed producat effectum ex nihilo, non tantum *sui*, id est effectum prius non existentem, quod etiam competit generationi; sed etiam *ex nihilo subiecti*, id est, neque præsupponendo subiectum: quod usque adeò indubitatum fuit, ut Aristoteles, licet perspicacissimus, crediderit hanc ob causam, mundum fuisse ab æterno saltem emanando, quasi ex fonte aliquo primo, veluti lumen à sole æterno; quia nempe juxta decantatum axioma: *ex nihilo nihil fit*, & *in nihilum nil revertitur*. Nec sufficit dicere, quòd actio generativa essentialiter exigat destructionem alterius substantiæ simplicis præsuppositæ, non item creativa: nam imprimis hoc fingitur sine ratione; deinde non sufficit quaecunque discrimen assignare inter creationem & generationem; sed debet esse tale, vi cujus ostendatur, creationem esse fortiorem influxum, quàm generationem; hoc enim omnes Patres & Theologi clamant: atqui ex suo conceptu non est fortior influxus seu actio, quæ tantum aliquid producit, quàm quæ producit aliquid, & simul aliud destruit; terminus enim destructus nil juvat generantem, sed potius obducitur de novo, quin aliud destruat, quia non habent contrarium.

Hæc porro materia prima est ingenerabilis & incorruptibilis: ingenerabilis quidem, quia generari non potest ex præexistente subiecto, cùm ipsa sit subiectum primum: incorruptibilis verò, quia destrui non potest manente ipsius subiecto, cùm subiectum non habeat, sed ipsa sit subiectum primum formarum; sicuti tamen potuit à Deo creari, ita potest à Deo annihilari. Exemplum habes in artificialibus; dum enim ex statua Cæsaris fit moneta, etsi figura statuæ pereat, remanet tamen materia: ita in naturalibus, dum ex succo alimentitio formatur planta, manet in novo composito materia, etsi prior forma destruat. Atque ita in aliis admirabili quadam & perpetua conversione unum transformatur in alterum, manente semper materia, pereunte duntaxat forma vel figura.

Dices, materiam posse alterari: ergo etiam corrumpi. Hoc utrumque negatur, si terminus *alterari* strictè sumatur; nam ita sumptus apud Philosophos significat dispositivè corrumpi: unde aer non dicitur alterari à luce, nec homo ab alimento, licet in se recipiat, & aliter cum illo se habeat: communiter enim dicitur, alimentum est, quod alteratur & non alterat: medicina, quæ alterat & alteratur: venenum, quod alterat & non alteratur. Materia quidem recipit qualitates alterativas; sed illæ non disponunt ad corruptionem materiæ, sed tantum ad corruptionem formæ vel totius compositi.

Sed ex hoc infer, hominem incorruptibilem esse, cùm nec corrumpatur materia, neque forma, quæ est anima spiritalis & immortalis. Hoc iterum negatur, nam in morte hominis perit unio & fit separatio partium, quibus ab invicem separatis, hominem destrui necesse est.

Major est difficultas in explicanda resurrectione mortuorum; potest enim materia unius hominis transire in materiam alterius, ut patet in Anthropophagis,

gis, quo in casu uterque homo idem haberet corpus in novissimo die. Hæc difficultas omnibus communis est, & quia hæc resurrectio supernaturalis est, jam olim superabat captum Philosophorum Gentilium, qui ridebant Apostolum Athenis de resurrectione loquentem. Puto ego esse de providentia Dei, ita res naturales disponere, ut partes saltem primigeniæ unius hominis non transeant in partes primigenias alterius; sic enim quilibet homo hujusmodi partes sibi proprias reassumere poterit, & verum erit, quod iterum habeat suam carnem, licet non haberet omnes omnino partes: sicut senex censetur idem habere corpus, quod habuit infans, quia adhuc habet partes primigenias, licet in aliis magna mutatio facta sit. Stabilita jam alicujus materiæ existentia, quaritur ulterius, in quo illa consistat?

§. II.

De Cartesianorum principiis.

Renatus Cartesius nobilis Gallus Turonensis, ingenio singulari inter Recentiores Physicos famosus, armorum pertæsus, & amore Philosophiæ atque Matheseos illectus ex Germania, ubi aliquandiu militaverat, in Bataviam se recepit, ubi philosophicis rebus se totum dedit. Is nomen sibi facere cupiens novum systema rerum physicarum commentus est. Multa scripsit eleganter & ingeniosè, utinam omnia solidè, felicior planè Philosophus, sin minùs fuisset in rebus Theologicis peregrinus.

Cartesii porro systema est istud: Supponi, inquit, potest, Deum initio mundi massam quandam indivisam creasse, & postea eam divisisse in cubos, & alias figuras angulares innumeras, quibus indidit motum velocissimum, tum circa commune centrum, tum circa proprium, ita ut ope hujus secundi motus anguli cuborum ad invicem allisi in fragmenta abierint, & tria constituerint elementa, ut vocant, Cartesianæ, ex quibus vult omnia constare Cartesius.

1. Ex attritis mutuò angulis decisa subtilissima quædam prodiit materia, perpetuò velocissimo motu agitata, & consequenter maximè fluida, ac faciliè induens omnem figuram, ut sese insinuando omne excludat vacuum; & illud est primum elementum Cartesianum materia subtilis dictum, quod omnium corporum poros penetrat, & ex quo solem, stellas, ignem, & omnia corpora lucida constare vult. Alterum elementum sunt minutissimæ illæ particulæ, quæ abrafis angulis globosæ factæ sunt, & ex his materia ipsa æthereæ, & cæli substantia constat. Tertium denique elementum ex particulis ramosis, aliisque simul implicatis compingitur: decisa sunt nempe partes angulosæ crassiusculæ, & ad motum ineptiores, quarum multas dicit fuisse inter globulos contortas cochlearum instar, illasque vocat proinde striatas: & ex his vult constare corpora crassiora, uti terra, metalla, &c.

Primo autem motu materiæ distributam ait in varios vortices, ad quorum centrum confluens subtilior materia corpora lucida constituit, quale est v.g. Sol in vortice, in quo vivimus; globuli verò circumfusi constituunt corpus diaphanum, quod cælum dicimus: crassiores verò tertii elementi partes instar spumæ à subtilioribus extrusæ, corpora opaca componunt, nempe planetas reliquos, terram, &c. Vult præterea Cartesius motum à Deo inditum materiæ semper perseverare in eadem quantitate, licet non in eadem parte materiæ,

C

ita